

Att möta patienter som är utsatta för våld i nära relationer

Ett metodstödsmaterial med filmer och diskussionsfrågor om våld i nära relationer

Det här materialet är tänkt att användas som en start på diskussion och kan visas på APT eller liknande för att belysa tema våld i nära relationer. I filmerna tar du del av olika patientmöten. I de tre första filmerna visas samma möte två gånger och situationen slutar olika beroende på vårdgivarens agerande. Filmerna är korta, cirka 2-3 minuter, och till varje film finns en handledning med diskussionsfrågor. Diskussionen avslutas med att titta på en kort summering av filmernas innehåll. Den sista filmen, "Kränkningar i vården" består bara av en film med tillhörande diskussionsfrågor.

Det finns inga rätt eller fel svar på diskussionsfrågorna utan syftet med dem är att få igång ett samtal på er verksamhet om situationer som ofta kan upplevas som svåra. För varje film finns också ett litteraturtips om ni vill veta mer. Läs gärna mer om arbetet med våld i nära relationer och ta del av Region Östergötlands vårdprocessprogram våld i nära relationer [här](#)

Filmerna visar dessa olika patientmöten:

Att ställa frågor om våld på vårdcentralen

Att motivera till fortsatta vårdkontakter på vårdcentralen

Äldre kvinna inneliggande på sjukhus

Kränkningar i vården

Tidsåtgång per film och diskussion, 20-30 minuter.

Filmerna har tagits fram i ett led av att utveckla Region Östergötlands arbete med våld i nära relationer av samordnare för våld i nära relationer tillsammans med Johanna Simmons, ST läkare i geriatrik, docent och forskningsledare för projektet REAGERA (Responding to Elder Abuse in GERiAtric care). Inom ramen för det projektet används filmerna för att utbilda vårdpersonal om våld mot äldre personer. Läs gärna mer om projektet här: <https://liu.se/forskning/reagera>

Ställa frågor på vårdcentralen:

Titta först på film ett (2 min) och ha med dessa frågor när ni tittar på den:

- *Vad blev bra i mötet?*
- *Vad blev mindre bra i mötet?*
- *Hur kunde vårdgivaren agerat för att få ett bättre möte?*

Diskutera först ovanstående frågor. Gå sedan igenom de fördjupande frågorna nedan som belyser olika skeenden i filmen. Kanske har ni redan berört dessa ämnen i diskussionen.

- *Patienten säger att partnern hela tiden vill veta var hon är. Vårdgivaren följer inte riktigt upp det, vad tänker ni om det? Hur kunde vårdgivaren gjort på annat sätt?*
- *Vårdgivaren förutsätter den anhörigas goda intention. Är det något som ni känner igen er i? Hur kan man samarbeta med anhöriga och samtidigt vara öppen för att se att det kan finnas destruktiva relationer?*
- *I filmen ber vårdgivaren den anhöriga att gå ut. Hur kan man på er arbetsplats arbeta för att möta patienten i enrum utan anhörig? Är detta något ni brukar arbeta med?*

Titta sedan på film två (3 min) och ta med er samma frågor igen när ni tittar på den, alltså:

- *Vad blev bra i mötet?*
- *Vad blev mindre bra i mötet?*
- *Hur kunde vårdgivaren agerat för att få ett bättre möte?*

Diskutera åter igen ovanstående frågor. Gå sedan igenom de fördjupande frågorna nedan som belyser olika skeenden i filmen. Kanske har ni redan berört dessa ämnen i diskussionen.

- *I detta möte berättar patienten om sin utsatthet, på vilket sätt underlättade vårdgivarens agerande för henne att berätta?*
- *Vårdgivaren i filmen kan uppfattas som lite väl rakt på, nästan burdus. Hur upplevde ni vårdgivarens sätt att ställa frågor? Hur hade han kunnat fråga på ett annat sätt?*
- *Patienten tar partnern i försvar och säger att hon förstår att han är orolig och att det är "jättegulligt att han bryr sig så mycket". Vårdgivaren ger inte respons på det utan börjar prata om våld och destruktiva relationer. Hur hade han kunnat bemöta och utforska patientens ambivalens till partnern?*
- *Vad tänker ni att det finns det för olika anledningar till att man stannar i en relation med våld och faktiskt tar partnern i försvar såsom i patienten gör?*

Avsluta diskussionen med att titta på film 3 (1 min)

Litteraturltips:

Våld i nära relationer: socialt arbete i forskning, teori och praktik 2018. Eveliina Sinisalo och Linn Moser Hällén

Motivera till fortsatta stödkontakter på VC

Titta först på film ett (1 min) och ha med dessa frågor när ni tittar på den:

- *Vad blev bra i mötet?*
- *Vad blev mindre bra i mötet?*
- *Hur kunde vårdgivaren agerat för att få ett bättre möte?*

Diskutera först ovanstående frågor. Gå sedan igenom de fördjupande frågorna nedan som belyser olika skeenden i filmen. Kanske har ni redan berört dessa ämnen i diskussionen.

- *Vårdgivaren agerar utifrån ett rättspatos, att ingen ska leva med våld. Vilka risker finns det med att uttrycka sig på det sätt som han gör?*
- *Att möta våldsutsatta patienter kan väcka frustration hos oss, hur kan man hantera det på ett bra sätt i förhållande till patienten och i förhållande till sig själv?*

Titta sedan på film två (3:30 min) och ta med er samma frågor igen när ni tittar på den, alltså:

- *Vad blev bra i mötet?*
- *Vad blev mindre bra i mötet?*
- *Hur kunde vårdgivaren agerat för att få ett bättre möte?*

Diskutera åter igen ovanstående frågor. Gå sedan igenom de fördjupande frågorna nedan som belyser olika skeenden i filmen. Kanske har ni redan berört dessa ämnen i diskussionen.

- *Förändring innebär ofta viss form av ambivalens oavsett område, vad gjorde vårdgivaren för att patienten skulle välja att ta emot fortsatt hjälp?*
- *Patienten uttrycker att det inte är hennes problem att partnern blir arg utan att det är hans men samtidigt är det hon som är vårdsökande och patient. Hur kan man erbjuda henne hjälp samtidigt som hennes insikt stärks?*
- *Patienten upplever termen våld som "extrem". Hur kan vi prata om våld på ett sådant sätt att patienter kan identifiera sig med det som sägs utan att det känner sig stigmatiserade?*

Avsluta diskussionen med att titta på film 3 (1 min)

Litteraturltips:

Motiverande samtal i arbete med våld i nära relationer, 2020. Liria Ortiz

Äldre kvinna inneliggande på sjukhus

Titta först på film ett (1:50 min) och ha med dessa frågor när ni tittar på den:

- *Vad blev bra i mötet?*
- *Vad blev mindre bra i mötet?*
- *Hur kunde vårdgivaren agerat för att få ett bättre möte?*

Diskutera först ovanstående frågor. Gå sedan igenom de fördjupande frågorna nedan som belyser olika skeenden i filmen. Kanske har ni redan berört dessa ämnen i diskussionen.

- *Vårdgivaren är tydlig med vad han anser att patienten måste göra. Varför agerar han så? Vilka risker finns det med hans agerande?*
- *Vårdgivaren refererar till patientens problem som "detaljer". Hur hade han kunnat agera på ett personcentrerat sätt och sett hela hennes behov?*
- *För patienten verkar hunden Molly vara viktig men vårdgivaren uppfattar inte riktigt hur mycket Molly betyder för henne. Hur kan man som vårdgivare ta hänsyn till relationen mellan våldsutsatta personer och djur?*

Titta sedan på film två (4 min) och ta med er samma frågor igen när ni tittar på den, alltså:

- *Vad blev bra i mötet?*
- *Vad blev mindre bra i mötet?*
- *Hur kunde vårdgivaren agerat för att få ett bättre möte?*

Diskutera åter igen ovanstående frågor. Gå sedan igenom de fördjupande frågorna nedan som belyser olika skeenden i filmen. Kanske har ni redan berört dessa ämnen i diskussionen.

- *Äldre personer tillhör de grupper som Socialstyrelsen definierar som särskilt sårbara vad gäller våld i nära relationer. Vad kan den särskilda sårbarheten handla om?*
- *På vilket sätt uppmärksammar vårdgivaren i den här filmen Molly och hennes betydelse för patienten?*
- *Vårdgivaren erbjuder sig i slutet av filmen att träffa patientens anhöriga tillsammans med henne för att diskutera situationen. Vilka fördelar finns det med ett sådant möte? Finns det några risker?*
- *När äldre personer utsätts för våld finns ofta vuxna barn i närheten. Patienten i filmen vill inte berätta för barnen om hur pappan är och har varit. Hur ska man hantera det?*
- *En annan tänkbar utövare av våld mot äldre personer är vuxna barn. Vilka särskilda svårigheter medför det i mötet med våldsutsatta patienter?*

Avsluta diskussionen med att titta på film 3 (1 min)

Litteraturtips:

Äldre personers utsatthet för våld i nära relationer: interprofessionella perspektiv, 2022. Redaktör Lena Östlund

Etisk stress och kränkningar i vården

Titta först på filmen (5:10 min) och ha med dessa frågor när ni tittar på den:

- Trots goda intentioner uppstår ibland möten där patienten inte känner sig sedd. Kan du känna igen dig i situationen som gestaltas i filmen? Hur kan man motverka att patienten känner sig så som i filmen?
- Det som vi som vårdgivare upplever som vardag är ofta situationer där patienten kan känna sig utsatt. Det kan handla om rutinmässiga undersökningar vi gör och det är viktigt att patienten i den mån det går tillåts ha kontroll över sin situation. Hur kan vi arbeta med den situationen på ett medvetet sätt?
- Etisk stress uppstår i olika situationer där man som yrkesverksam känner att man inte ges förutsättningar att göra ett bra jobb. Hur kan vi inom personalgruppen arbeta tillsammans för att hantera känslor av etisk stress?
- I slutet av filmen berättar patienten om olika föreställningar som personal har om honom som äldre man, om hans förmågor och intressen. Det kan tolkas som en form av ålderism. Känner du igen liknande föreställningar från din egen arbetsplats? Hur kan man motverka att stereotypa föreställningar påverkar patientmötet?